

n niet
n Jeugd-
over-
inden
en op-
re or-
n week
hier en
noemd.
n Leeu-
lit werk
nt tegen
rin het
gd wor-
noet nu
teef mij
te stel-
lat beel-
Aan-
omt het
en voor
aar zijn
de heer
rst door
zen ar-
and van
n Jonge-
iden het
tizen de
ls twee-
de Kerk
k reeds
n hield.
ele Ker-
n, waar-
er broe-
lle, geen
man der
f jonge-
broeders
l moeten
zelt, wat
et goede
an moet
id, maar
mbtsdra-
l worden.
ng kan
e Kerk
n Chris-
ze zaak
e heilige
ren des
epen en
op gees-
cht, dat
Nu ver-
erk heeft
alle mis-
laste ge-
polslag
de onver-
toeneemt.
ld, wan-
n sociale
alsof dat
zijn. De
len geest
etgeen de
n in ge-
antwoord
trig rijzen
ds zwaar
was, is
even. En
n daarbij
op onze
ne mis-
s helaas
len, komt
t! Moet
de zaak
erde Bon-

School. Ook hierin, dat de propaganda van het ongelooft steeds drierster wordt. Courant en boek doen hun werking. Daarbij moet gevoegd worden, dat de strijd op maatschappelijk gebied toeneemt, steeds zwaarder wordt. Onze jeugd komt meer dan vroeger in aanraking met andersdenkenden. En die andersdenkenden komen met allerlei zaken aan- dragen tegen onze Gereformeerde beginselen! Met heel andere zaken, waarmede zij te maken hadden in hunne jeugd, die nu de 50 gepasseerd zijn. De strijd in zijn wezen blijft dezelfde. Geloof en onge- loof vormen, gelijk Goethe terecht gezegd heeft, het diepste thema der wereldgeschiedenis. Maar de openbaringen van dien strijd zijn verschillend. En nu zal niemand mij tegenspreken, dat die strijd met name in onze dagen zeer fel gestreden wordt. Men gebruikt daarvoor de wapenen der weten- schap, maar ook der kwakzalverij, der ironie en van den spot. En daar staan nu onze jongelingen, dikwerf eenzaam, niet begrepen in hun vragen door de ouders, niet gesteund zooals het wel wen- schelijk was door de Kerk, waartoe zij krachtens het Verbond behooren. En daarbij de geest van onzen tijd, eens door Dr H. H. Kuiper aldus ge- teekend: „Het geslacht onzer dagen heeft geen ruggegraat. Het is lenzenzwak en buigt met elke richting mede. Het heeft geen staal, maar melk in de aderen. Het doet u denken niet aan de rots, uit graniet gehouwen, maar aan het glazig kwal- dier, dat ge bij Oostenwind in menigte ziet liggen op het strand onzer zee en dat ge kneden en vor- men kunt, zooals ge wilt. Men wil niet meer we- ten van vaste waarheden, waaraan men vast- houdt. Alles lost zich op in „problemen“, waar- van de oplossing nog gezocht moet worden en waarbij voor het „contra“ en voor het „pro“ even- zeer te pleiten valt.”

Wat we daarvoor noodig hebben om weer ka- rakters ook in onze eigen kringen te vormen is: het opheffen van onze eigen banier met haar eigen kleur. En daartoe heeft de jeudactie den steun ook van de Kerk als instituut noodig; ja, op dien steun heeft zij recht. Naast andere mid- delen, ook op een andere wijze dan het befaamde kerkelijk toezicht! Daarvan is reeds gezegd, dat er weinig van terecht gekomen is. Of de ouder- ling, die voor ééne maand is aangewezen komt in het geheel niet, of hij woont lusteloos de ver- gaderingen bij, omdat hij het leven der jongeren en der Vereeniging niet meer begrijpt. En rapport van de gedane bezoeken verschijnt maar hoogst zelden op de Kerkeraadsvergadering. En de praeses van den Kerkeraad vraagt er sporadisch naar bij het uithijven van het verslag. Immers, er zijn zoovele andere, meer belangrijke zaken, die be- handeld moeten worden. Dubbele, hartelijk ge- meende lof aan die Kerkeraaden, die daarop een uitzondering maken. Ze zijn er, Gode zij dank. Maar deze uitzonderingen bevestigen helaas den regel, hierboven aangegeven!

Vandaar nu, dat er een roepen kwam om dezen arbeid van de Kerk als instituut anders te orga- niseeren. Door den nood der tijden geboren! Door den afval der jeugd wakker gemaakt! Door het recht, dat het zaad der Kerk er op heeft, ge- drongen. En daardoor werd geboren het instituut van den jeugdouderling, den man, die speciaal wordt afgezonderd in den kring der ambtsdragers voor den arbeid onder de jeugd, die de Lagere School verlaten heeft.

Almelo,

B. A. KNOPPERS.

Slotwoord van Dr De Moor.

Geachte Redactie,

Neen, tegen zulk schrijven ga ik mij niet ver- dedigen. Ik hoop, dat Ds Huismans spoedig moge in- zien, hoezeer hij zich met zulk een argdenken tegenover God en de menschen bezondigt, en acht het nauwelijks noodig te verklaren, dat de ge- dachte zelfs aan zulke motieven niet in mij is opgekomen.

Voorts heeft Ds H. geschreven, dat ik en de waarheid het niet altoos met elkander eens zijn. Deze grievende beschuldiging is alleen daarop ge- baseerd, dat ik zijn artikel van 29 Oct. beschouw als wat over de behandeling van de Gezangen- quaestie ter Synode gaande, terwijl hij ontkent dat dit zoo is. Neem nu eens aan, dat Ds H. vol- komen gelijk heeft, moest hij dan niet zich ertoe beperken, aan een vergissing bij mij te den- ken? Mag hij op grond daarvan mij van leu- gens beschuldigen, ja zelfs van leugenachtig- heid in het algemeen? Ik begrijp in 't geheel niet, hoe mijn collega en oud-studiecameraad tot zoo iets kan komen en hoe hij dat met Gods wet overeenbrengt.

Wat de zaak zelve betreft: ik kon me niet voor- stellen, dat iemand, 29 Oct. over de Gezangen- quaestie schrijvende, dat niet doet naar aanleiding van de behandeling ter Synode. Intusschen acht ik dit nu niet meer onmogelijk, na de verbluf- fende verklaring, die Ds H. thans aflegt, dat hij het Synodaal rapport zelfs thans... nog niet eens gelezen heeft. Zulk star negeren van een ander gevoelen had ik onmogelijk geacht bij een voor- lichter van de publieke opinie.

Ik meende echter, dat Ds H. het over de Sy-

nade had, vooreerst om genoemde reden, ten twee- de omdat hij niet alleen mij, doch ook prof. Aal- ders noemde en nadrukkelijk schreef: „zoo heeft de Synode inzake de Gezangenkweste besloten, en dat in aansluiting aan de leuze van Dr de Moor: „In het kerklied alleen Gods Woord.““ Mocht ik desondanks me in de bedoeling van zijn artikel vergist hebben, dan is dat toch geen leugen of symptoom van leugenachtigheid!

Dit is mijn laatste woord over deze zaak. Op wat er verder misschien nog over geschreven zal worden, zal ik het stilzwijgen bewaren. Mocht Ds Huismans genegen zijn, de quaestie in den geest der broederlijke liefde met mij te bespreken, dan ben ik daartoe steeds bereid. Doch hij zou dan eerst zijn grievende publieke verdachtmakingen pub- liek moeten terugnemen.

Mijn dank aan de Redactie voor de mij nog geboden plaatsruimte.

J. C. DE MOOR.

Volhardend.

Weer ontvingen we een ingezonden stuk van Ds Huismans.

Men kan de taaiheid, de vasthoudendheid, de volharding van onzen confrater niet genoeg be- wonderen.

Zijn „Ausdauer“ grenst aan het ongelooflijke.

Mochten er in dezen slapen tijd onder ons meer mannen met zulk een aan- en uithoudings- vermogen worden gevonden!

Mits het zich dan vooral richtte op belangrijker dingen.

Het spijt ons voor den alijd in de weer zijnden Poortwachter, dat wij diemaal de poort van ons blad voor hem gesloten moeten houden.

Voor de motiveering daarvan verwijzen wij naar ons vorig nummer.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Een Synodale uitspraak.

IV.

[In het advies der Leeuwarder Synode ligt niet opgesloten, dat de vakverenigingen het ideaal van sociale organisatie zijn, doch hierin wordt alleen uitgesproken, dat bij den tegen- woordigen stand van zaken de Christelijke bonden den steun van de leden der Kerk behoeven. Deze uitspraak was wel noodig. Vele leden onttrokken zich nog aan de Christelijk- sociale actie, of stonden zelfs andere ver- eenigingen. Hier heeft de Kerk een gewichtige taak in prediking, huisbezoek en catechisatie, welke sociale roeping zij, terwille van over- geestelijke bezwaren, niet mag verwaarloosen.]

Is onze christelijke actie dien steun der Kerk waard?

Zonder eenige reserve durf ik deze vraag beves- tiging te beantwoorden, en het heeft mij dan ook ten zeerste verblijd, dat op de Generale Synode van Leeuwarden niemand tegen dien steun z'n stem heeft verheven. Wil dit zeggen, dat daarmede iedere uiting en elke daad der christelijke bonden goedge- keurd wordt? Beteekent deze kerkelijke uitspraak, dat het ijk der echtheid gezet wordt op alle ge- dragslijnen, die in de christelijk-social actie ge- volgd zijn? Allermint, en voor critiek blijft er nog voldoende plaats over, doch, al nemen wij niet alles wat van christelijke zijde op maatschap- pelijk terrein gepredikt en gedaan wordt, voor onze rekening, toch zijn wij gehouden met onze orga- nisaties mede te werken tot verheffing en verbe- tering van het sociale leven.

Hiervoor zijn drie motieven aan te voeren.

In de eerste plaats, omdat in het algemeen in de vakverenigingen en haar arbeid, mits die niet van een anti-christelijk beginsel uitgaan, een der middelen legt om de sociale quaestie nader tot haar oplossing te brengen. Nu is het in deze arti- kelen niet het geschikte moment om hierop dieper in te gaan, doch ik wil er toch iets van zeggen. Onder de sociale quaestie, en wel de sociale quae- stie van deze eeuw, want iedere tijd kent zijn maatschappelijke vragen, verstaan we het moeilijke pro- bleem, hoe een betere, d.i. een rechtvaardiger ver- deeling der aardse goederen, en daarmede samen- hangend, een betere verhouding tusschen kapitaal en arbeid is te bereiken.

Die verhouding is thans ongezond.

Het maatschappelijk organisme is niet normaal. De verdeling beantwoordt niet aan den eisch der zgn. uitdeelsende gerechtigheid, n.l. dat ieder krijgt naar h'j waardig is en verdient, en in het sociale lichaam wordt het eene orgaan overvoed, en lijdt het andere aan ondervoeding en vermagering, wat voor de gezondheid van het geheel zeer schadelijk en nadeelig is. Daarvoor staan de ver- schillende klassen te ver van elkaar. Tusschen de armen en rijken is zelfs een kloof merkbaar. Het kapitaal is te los van den arbeid, en de dishar- monie werkt in alle leden en alle deelen van het sociale organisme door.

Wat is de oorzaak van die krankheid?

Natuurlijk ligt ook op den bodem dezer vragen de zondeschuld der wereld, doch bij dat alge-

meene antwoord mogen wij niet blijven staan. Er zijn onderscheidene factoren, die tot deze onge- zonde verhoudingen, en tot de verslechtering, zoo- wel ter eener als ter anderzijde, hebben mede- gewerkt, en voor het tegenwoordig maatschappelijk probleem kan op drieërlei oorzaak worden gewezen. In de eerste plaats heeft tot den ongezonden toe- stand van heden meegewerkt de evolutie in de productiewijze, waardoor de machine den arbeider heeft vervangen, en de arbeidskracht geheel afhan- kelijk is geworden van het kapitaal. Ten tweede moet de schuld gezocht bij de liberale economi- sche politiek, die, uitgaande van de zgn. auto- nomie van den individu, de leuze heeft opgehe- ven: laissez faire, laissez aller, en de tusschen- komst van de overheid in het bedrijfsleven tot een minimum wilde beperken. En eindelijk heeft tot de physische krankheid van het sociale orga- nisme niet het minst bijgedragen de religieuze en moreele inzinking, die een gevolg is van de eman- cipatie van de Heilige Schrift. De vrijzinnigheid is met deze negatie van allen band aan God en Zijn Wet aangevangen, en het Socialisme heeft deze verwerping van 's Heeren ordinarissen nog consequenter doorgevoerd.

Wat moet tegen deze drie factoren gedaan?

In de eerste plaats dient tegenover het laatstge- noemde verschijnsel ons volk teruggeroepen tot het Woord Gods, en het gansche sociale leven streng gebonden aan Zijn Evangelie en inzettingen. Ten tweede kan het euvel der liberalistische tactiek verholpen worden door een gezonde, voor eenzijdigheid wakende sociale wetgeving, en ten derde is, als tegenwicht tegen de huidige productiewijze en de verwijdering tusschen kapitaal en arbeid, de maatschappelijke associaties een niet onver- dienstelijk middel ter oplossing der sociale quaestie.

In dit laatste kader vallen de vakverenigingen.

Zij zijn opgericht om op te komen voor de ge- meenschappelijke belangen en zij bedoelen tot op zekere hoogte te herstellen wat met de vurdwijning der oude gilden verloren ging, n.l. de organisatie van den arbeid. Nu zou het, zooals ik reeds vroe- ger opmerkte, een ideaal zijn, wanneer patroons en arbeiders in een organisatie verenigd waren, doch dit ideaal laat zich nog niet verwezenlijken, en bij den tegenwoordigen stand van zaken, is een andere associatie dan van werklieden en vakge- nooten, van middenstanders en patroons niet wel mogelijk. En deze verenigingen kunnen gezegnd werken. Zeker, ik weet wel, dat er gevaren aan verbonden zijn. Onze organisaties moeten er voor waken, dat door de verschillende verenigingen de tegenstellingen niet scherper en de afstanden groter worden, en liever geen bond, dan een organi- satie-leven dat bedektelijk den klassenstrijd bevor- derde.

Hier is dus voorzichtigheid geboden.

Hier moet voor isoleering gewaakt.

Toenadering tusschen de verschillende kringen is zeer gewenscht, en om te voorkomen dat de klassenstrijd toch geïmporteerd wordt, is eigen chris- telijke organisatie een dringende eisch.

Dit is het tweede motief voor onzen steun.

Wij leven in een wereld, waarin het Socialisme zich met alle macht op het arbeidsleven gewor- pen heeft, en onze tegenstanders zijn niet meer de uitstervende liberalen, maar de aanhangers der Marxistische gedachten, die zich openlijk stellen op het standpunt van het historisch-materialisme en van den verderfelijken klassenstrijd. En... zij organiseren de arbeiders. Zij trachten heel de arbeiders-actie te beheerschen. Zij pretendeeren het waarachtige middel tot verbetering en redding der maatschappij te bezitten, maar hun middel is nog veel erger dan de kwaal, en daarom is voor de belijders van den Christus in hun bonden geen plaats. Hun ethisch beginsel deugt niet. De marxis- tische beschouwing van het geestelijk-zedelijk leven is met het Evangelie geheel in strijd. Hun weg ter oplossing van de sociale quaestie is een gevaar- lijke, en begint niet daar, waar alle bekeering moet aanvangen, n.l. in de wedergeboorte des harten, en tegenover dit socialistisch streven hebben wij, die ons onderwerpen aan Gods Woord, een eigen actie te voeren.

Hier moet eigen standpunt ingenomen.

Eigen paden moeten bewandeld.

Eigen banier moet ontrol, en daarom ook geen neutrale vereniging. In deze hoogst-belangrijke quaesties, die met de diepste ethische en religi- euse vraagpunten samenhangen, kan men niet neu- traal zijn, en... de neutraliteit is doorgaans te vergelijken met een manke dame, die naar links overslaat. Bovendien vermag men op z.g.n. neu- traal standpunt niets tegenover een principieel-zoo- sterke actie, als die van het Socialisme, dat, wan- neer het consequent is, zich lijnrecht tegenover het Christendom stelt.

Beginnel moet dus verdedigd tegenover beginsel.

En dat vooral in dezen tijd.

De beweging en beroering van het heden- daagsche leven, en zietdaar mijn derde motief, eischen dat wij ons uitspreken en elkaar steunen, en als één sterke macht tegen den vijand optrek- ken, en eigen christelijke actie is in deze ver- warde tijden, even dringend noodzakelijk als het werk van Evangelisatie en barmhartigheid. Let wel, ik zeg: in deze tijden. Alle krachten moeten

nu gemobiliseerd worden, en vooral thans geldt, wat reeds op het eerste Christelijk-Sociaal Congres door den vroeg-ontslapen, sociaal zoo diep voelenden, eminenten Wiersinga in zijn referaat over het organisch verband van den arbeid werd gesproken: „Deze corporatiën konden voortis dienstbaar gemaakt worden ter bestrijding van revolutionaire woelingen. Vooral in de arbeiderswereld zoeken de socialistischen hun terrein, vinden zij een wel toebereden akker, waarin het met kwistige hand gestrooide zaad welig opschiet. Onze Christenarbeiders hebben met dit verschijnsel terdege te rekenen. Er staat hiermee zoo ontzaglijk veel op het spel. De eenling en de corporatie, (en dit breidt de heer W. dan later ook uit tot de patroonsverenigingen), laten zien, welk een kracht er schuilt in het: Tegen de Revolutie het Evangelie.

Zijn er dan geen bezwaren?

Ik zal het niet ontkennen. Misschien worden hier en daar wel eens uitingen vernomen, die meer op Marxistische geluiden, dan op christelijke stemmen gelijken, en ook moet worden toegestemd, dat een enkele maal het materiele wel eens overheerscht. Doch als er een overneiging naar links was te merken, kunnen wij, die buiten het arbeidsleven in engeren zin staan, onze handen wasschen in onschuld? Is aan de sociale actie voldoende leiding gegeven? Hebben de beschikbare en geschikte krachten zich niet veel te veel onttrokken? Hebben degenen, die op dit punt voorlichting kunnen bieden, zich steeds in den stroom geworpen, om verkeerde elementen tegen te gaan, en de actie in de juiste banen te leiden? Ik durf op deze vragen geen bevestigend antwoord te geven, en zie deswege, als er valt te klagen, ook schuld bij hen, die toch de sociale actie becrispissen, doch, al gaf God hun er gaven en gelegenheid voor, zelden een hand uitstekten om haar te steunen en te stieren.

Bovendien valt de toestand wel mee.

We klagen wel eens te veel, terwijl er van onze christelijke vakactie zulk een gezegende kracht uitgaat, en zij den wilden golfslag van de revolutionaire beweging keer op keer breekt en terugwerpt. Het getuigenis van de firma Bokdoot over den goeden invloed van de christelijke vakverenigingen, dat dezer dagen gepubliceerd werd, legt hiervan een treffend bewijs af, en wat er in 1918 geschied is, stemme ons nog tot dankbaarheid voor zooveel trouw en klooeke beginselvastheid.

De christelijk-sociale beweging verdient onzen steun ten volle.

* Ook dien der Kerken.

Haar hulp in de eerste plaats.

En daarom is het advies van de Leeuwarder Synode zoo uitnemend, mits het nu ook opgevolgd worde. Mits in den Dienst des Woords onze organisaties worden aanbevolen. Mits in het huisbezoek op den man af deze zeer ernstige dingen aan de consciëntien worden gelegd. Mits in het catechetisch onderwijs de sociale vragen niet worden vergeten, want geven de Kerken geen gehoor, en laten zij het synodaal vermaan rustig in de acta schuilen, en verwaarloosen zij haar sociale taak, dan loopen zij gevaar haar invloed op hen, die midden in het sociale leven staan, langzamerhand te verliezen, en wee onzer, wanneer wij zwijgend en werkeloos dien machtigen stroom aan onst laten voorbijgaan.

K. D.

(Slot volgt).

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De financiën der Zending.

I.

„En het geld verantwoordt alles”: daarmee teekent de Prediker den wereldling, die slechts voor deze aarde leeft, en in lichamelijke genot zijn ideaal zoekt. Waar het voor hem op aankomt is het geld; ontbreekt dit, dan kan hij zijn doel niet bereiken; van het geld hangt voor hem alles af.

Een Christen zal dit wereldsch woord niet gaarne onderschrijven; niet het geld verantwoordt voor hem alles, maar de zegen Gods. Dit ondervindt hij in zijn dagelijksch leven gedurig weer bewaardheid, maar hoeveel te meer geldt dit dan op het terrein van het Koninkrijk Gods! Neem de Zending; alle miljoenen kunnen niet één hart tot Christus bekeeren; kunnen ook in niet één hart de begerde leggen, om als zending uit te gaan; dat is een vaste waarheid, die geen nader bewijs behoeft.

Uit deze waarheid mag echter niet de conclusie getrokken worden, dat het geld tamelijk onnuttig is, en wij daarover onverschillig mogen zijn. Dit schijnt wel geestelijk, maar inderdaad is het heel ongodvruchtig. Nu het den Heere behaagd heeft Zijn zegen te binden aan het gebruik der middelen, zou het van eigenwijsheid en eigenwilligheid getuigen, indien wij ook maar één der middelen verwaarloosden. Zonder geld is het dan ook beslist onmogelijk eenigen arbeid in het Koninkrijk Gods te verrichten; en als Paulus weigert van de gemeenten geld in ontvangst te nemen, noodig voor zijn levensonderhoud (waarop hij overigens recht had!), dan moet hij door tentenmaken in zijn behoeften voorzien.

Sterker nog, naarmate de Heere meer zegen geeft is er ook meer geld noodig; de Heere is dus door het geven van Zijn zegen zelf de rechtstreekse oorzaak, dat er meer geld moet worden opgebracht. Dit zien wij met name op het zendings-terrein. Wij geven één voorbeeld voor dit onwensprekelijk feit. Toen in 1910 de Zeeuwsche zending werd georganiseerd, stelde men de begroting op f 6 à f 7000 per jaar; het algemeen gevoelen was, dat met eenige inspanning dit bedrag wel kon worden bijeengebracht. En nu is voor 1921 de begroting reeds gestegen tot f 23000! dus meer dan driemaal zooveel.

De zegen Gods en het geld zijn dus geen tegenstellingen; wij moeten niet zeggen: aan den zegen hebben wij genoeg, en dan kunnen wij het geld wel missen! Want naarmate de zegen grooter wordt is er meer geld noodig. Ja, het geld zelf is een zegen, een gave Gods; want God maakt Zijn volk los van het geld en gewillig in het geven.

Inzake de financiële regelingen heerscht in onze kerken geen uniformiteit; ook hierin komt uit, dat wij vrije kerken zijn. In Zeeland b.v. wordt het geheele bedrag omgeslagen over de vijf classes naar billijke maastaf, en elke classis slaat haar aandeel weer om over de verschillende kerken. Het vrijwilligheidssysteem blijft echter gehandhaafd. Het verlangde bedrag wordt niet aan de classes, en ook niet aan de kerken opgelegd; maar men tracht door onderling overleg tot overeenstemming te komen, en elkander van de billijkheid van een zoodanige verdeling der lasten te overtuigen. Tot dusver heeft dit systeem uitstekende vruchten gedragen. Wel bleven sommige kerken beneden peil, maar andere kerken droegen dan vrijwillig weer meer bij dan zij eigenlijk behoefden. Om deze oorzaak worden afzonderlijke giften, zooals in de Soembazending geschiedt, zelden ontvangen. De gedachte leeft, dat elke kerk, en ieder lid der kerk geroepen is naar vermogen bij te dragen. Natuurlijk blijft waar iedere kerk vrij om op dedoorhaar goedgekeurde wijze het noodige bedrag te verzamelen; sommige kerken hebben daarvoor een zendingscommissie, die de gezinnen bewerkt en door jaarlijksche contributies, giften, en opbrengst van Zendingskalender en Zendingsblad tot het vereischte bedrag weet te komen; in andere kerken wordt de som kortweg uit de kerkkas genomen.

Dit systeem heeft alzoo tot grondslag de vrijwilligheid, maar de zedelijke verplichting eenzijdig, en de liefde tot God en Zijn dienst anderzijds, brengen de noodige vastheid aan; zolang daarbij het vertrouwen in de zendende kerk en de zendingsdeputaten komt, is er geen zorg.

Hiermede vellen wij natuurlijk geen oordeel, en zeker geen afkeurend oordeel over de methoden, welke men elders volgt. Elke plaats en provincie kan zelf het best beoordeelen, welke methode het meest is naar den aard der menschen en dus tot de beste resultaten brengt.

Wij achten evenwel eenige vastigheid van inkomsten toch wenschelijk, en zelfs noodzakelijk. Wat men in tegenstelling hiermede wel eens „gehoofszending” genoemd heeft, wijzen wij dan ook bestiet van de hand. Zoo kunnen wij ook niet instemmen met de woorden van den zendingsdirecteur dr J. W. Gunning, als hij in zijn brochure „De financiën der zending” schrijft: „En dan wil ik met een enkel woord, maar daarom niettemin met grooten nadruk, wijzen op den zegen, die er verbonden is aan den onzekeren financiële toestand der zending. Wat gelooven is, is niet met een enkel woord te zeggen, maar het is zeker ook wel dit, dat wij zoowel ten opzichte der stoffelijke als der geestelijke belangen leven uit de hand Gods. Wat dit beteekent gevoelen wij in de zending aan den lijve. Men maakt spannende dagen door als in veertien of soms in acht dagen een belangrijke som moet worden bijeengebracht, opdat wij tegenover de velen, die wat hun stoffelijke belangen aangaat van ons afhankelijk zijn, aan onze verplichtingen zouden kunnen voldoen. Toch denk ik, hoe moeilijk en spannend ze ook zijn, geen zendingsman zulke dagen in zijn leven zou willen missen. Ze doen ons onze afhankelijkheid gevoelen, ze leeren ons klein te denken van ons zelf en groot van Gods trouw, en slemmen ons tot ootmoedigen dank.”

Wij betwisten het, dat zulk een methode alleen doet leven uit het geloof, dat is uit de hand Gods. Dit is eveneens het geval als men een vaste financiële basis voor zijn arbeid zoekt. Het schijnt ons zelfs toe, dat men eerder vrijmoedigheid mag hebben om in het geloof op Gods hulp te rekenen; wanneer men zelf eerst alles doet wat ons gegeven is te doen, dan wanneer men maar stil afwacht tot de Heere „de harten tot geven zal neigen.” Het doet ons denken aan de eenvoudige vromen, die meenen, dat een predikant dan alleen zich afhankelijk van God gevoelt, indien hij niet voor zijn preek studeert, doch alles van den „Geest” verwacht: onze vaders noemden dit een brevet voor de luiheid! Echter laat men ook bij het (ten onrechte!) als geloofssysteem aangeprezen methode, de middelen niet ongebruikt. Men moet de smeekbeden maar lezen in bladen en circulaire.

Doch wij stappen van dit punt af. Wij leven in een vrij land, en gunnen als christenen zeker elkander gaarne de vrijheid, om naar eigen inzicht

gelden voor de zending te verzamelen, zonder dat men elkander bij verschil van inzicht hard zal vallen, of zichzelf alleen het eere-diploma van „leven uit het geloof, uit Gods hand” zal toerekenen met voorbijgang van de anderen.

Er is een gewichtiger zaak, waarop wij de aandacht willen vestigen. Doen wij dit D.V. een volgend maal.

A. J. P.

J. D. WIELENGA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Gereformeerde Kerken in Centraal-Europa.

II.

De Gereformeerden in Hongarije lieten niets onbepoofd om het onheil, dat zij als een dreigend gevaar voor hun kerk zagen naderen, zoo mogelijk af te wenden. Daartoe zonden zij afgevaardigden naar die landen en kerken, waarvan zij hoorden dat de belangstelling zich in daden zou openbaren. De Proff. Antal en Sebestyen, ¹⁾ die hier hadden gestudeerd en onze taal verstaan en spreken, kwamen een en andermaal tot ons, doch anderen werden naar Schotland en Amerika gezonden. De Gereformeerde Kerk van Hongarije is aangesloten bij de Presbyteriaansche Alliantie en zoo lag het voor de hand, dat zij zich ook tot die machtige Alliantie richtte, om haar tusschenkomst te verkrijgen bij de grootmachten, die samen zouden komen ter Conferentie te Parijs. Zij klopte aan geen doovemansdeur bij de Alliantie. Als gevolg van den wapenstilstand en de vredesonderhandelingen werden de Gereformeerden in Hongarije dra vervolg en de nog al talrijke gereformeerde bevolking dreigde zeer te zullen verzwakken door de verbodsbepaling van het koninkrijk. De Alliantie had getracht om de vergadering der geallieerden te bewegen eene commissie te benoemen, die een onderzoek zoude instellen naar de toestanden in Transylvanië. Doch te vergeefs!

Maar nu door afgevaardigden uit Hongarije, door brieven en smeekbeden de hulp der Alliantie werd ingeroepen voor een lid dat zoozeer werd gedrukt en bedreigd, besloot men ter vergadering der Alliantie, Oostelijk gedeelte, in April 1920, eene Commissie te benoemen die de Gereformeerde Kerk van Hongarije zou bezoeken, opdat de Alliantie daardoor een blik zoude geven van haar medeleven met dit haar zoozeer lijdend lid. Men wist dat vertegenwoordigers van andere kerkgenootschappen hun geestverwanten in Hongarije en Zevenbergen hadden bezocht en achte het nu ook de dure roeping der Alliantie zich op de hoogte te stellen van de veranderde omstandigheden, waaronder haar leden in Midden-Europa kwamen te verkeeren. Eenstemmig werd door de vergadering zooveel genoemd besloten „eene Commissie te benoemen die de Gereformeerde Kerk van Hongarije zou bezoeken, met het doel om de sympathie van de Alliantie met die Kerk in haar huidige moeilijke omstandigheden te toonen, omstandigheden die de godsdienstige vrijheid van een groot deel harer leden raakte, zoowel als de ondeelbaarheid der Kerk, alzoo om enkele inlichtingen in te winnen, noodig voor de Alliantie, om te overwegen hoe zij in dat deel van Europa de evangelische godsdienstige richting zou kunnen steunen.”

Het uitvoerend Comité in vereniging met dat van het vasteland, werd opgedragen om alles wat het aantal afgevaardigden, den tijd en de kosten raakte, nader te regelen.

Men achtte het ten slotte het meest dienstig om de Commissie uit te zenden voor de maanden Augustus—October; de Commissieleden hadden dan tevens de gelegenheid om deel te nemen aan de vergadering der Alliantie te Lausanne en aan het Congres voor Faith and Order Preliminary te Genève.

Op de vergadering der Alliantie te Lausanne trof het schier allen dat aldaar zooveel afgevaardigden uit Hongarije en Czecho-Slovakië tegenwoordig waren.

Voordat de Commissie nu uit Schotland vertrok naar het vasteland, maakte zij zooveel mogelijk studie van alles wat haar naar kon dienen om zich inzake de Kerken in Midden-Europa te oriënteren.

Een zeer omvangrijk dossier, bevattende smeekbeden en allerlei informatiën van Hongaarsche zijde ontvangen, werd ernstig bestudeerd. Talrijke samenkomsten en gesprekken werden gehouden met onderscheiden afgevaardigden uit Hongarije, die men met alle vrijmoedigheid als het ware aan een kruisverhoor onderwierp, om maar des te beter op de hoogte van zaken te komen. Eveneens werd een groep van Lutherse Slowaken ondervraagd en nauwgezette studie werd gemaakt van bepaalde geschriften hunnerzijds met inbegrip van wat Dr Seton-Watson had geschreven. Met veel zorg maakte men ook nog gebruik van de waardevolle en onpartijdige groen-boeken, samengesteld om de Britsche afgevaardigden ter Vredes-Conferentie in te lichten, onder leiding van de Historische Afdeling

¹⁾ Geza Antal, geboren te Tatan, werd in 1885 en Jeno Sebestyen, geboren te Caura, in 1907 als student te Utrecht aangeschreven.